

Література

1. Про нотаріат: Закон України № 3425-ХІІ від 02.09.1993 // ВВР. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
2. Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» щодо державного регулювання нотаріальної діяльності: Закон України від 06.09.2012 № 5208-VI // Режим доступу до документу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5208-17>.
3. Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції від 27.06.2008 № 1094/5 // Мін'юст України // Наказ від 08.12.2008 № 2115/5 // Режим доступу до документу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1170-08>.

ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ІНІЦІЮВАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Степанов Сергій Валерійович,

к.ю.н, доцент Одеського Інституту підприємництва та права

Відповідно до статті 113 ГПК України судові рішення господарського суду може бути переглянуто за нововиявленими обставинами за заявою сторони, прокурора, третіх осіб. Тобто, суб'єктами даного виду перегляду є тільки позивач, відповідач по справі, треті особи із самостійними вимогами на предмет спору, треті особи без самостійних вимог на предмет спору та прокурор. Доречі, до реформи 07.07.2010 року суб'єктами, які можуть ініціювати перегляд, були лише сторони по справі та прокурор.

Тобто, під час реформи коло ініціаторів перегляду збільшилось. І це слід визнати обґрунтованим, оскільки ще в 2002 році ВСУ висловив свою позицію, згідно з якою статтями 26 і 27 ГПК України третім особам надані рівні зі сторонами процесуальні права. Отже, із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами може звернутись і третя особа [1], але лише у випадку, якщо вона була учасником спору у попередньому розгляді.

Проте вказана позиція також представлялася недосконалою за декількох підстав.

По-перше, винесене рішення може стосуватись їх тим чи іншим чином, навіть якщо вони не були учасником провадження.

По-друге, зокрема, треті особи без самостійних вимог на предмет спору не завжди залучаються до справи. Проте частіше за все рішення по справі прямо стосуються прав та інтересів даних осіб. Тому вони

навіть наділені правом касаційного оскарження судового акта. Проте, у господарському процесі чомусь законодавець не наділив таких осіб правом ініціювати перегляд за нововиявленими обставинами. На відміну від ГПК України стаття 362 ЦПК України та стаття 246 КАС України дозволяє третім особам без самостійних вимог ініціювати вищевказаний перегляд.

По-третє, трапляються випадки, коли треті особи не були учасником первинного розгляду справи за змовою інших учасників процесу або з недогляду господарського суду.

Наведемо приклад із досвіду Російської Федерації: арбітражним судом розглядалася справа про розірвання договору купівлі-продажу між позивачем ТОВ «Емамет» та відповідачем Комунальним підприємством «Фуд Хаус». Постановою арбітражного суду була затверджена мирова угода сторін. Міська рада як засновник КП «Фуд Хаус» звернулася до суду з вимогою скасувати постанову про затвердження мирової угоди за нововиявленими обставинами, оскільки мала документ, що підтверджує факт наявності родинного зв'язку між директорами підприємств позивача та відповідача, а тому існує зацікавленість обох осіб у мировій угоді, чим вщемлено інтереси засновника КП. Але суд відмовив міській раді на підставі того, що вона не брала участі у первинному розгляді справи, а законодавством не передбачено право суб'єкта ініціювати відновлення справи за нововиявленими обставинами, навіть якщо винесений судовий акт стосується їхніх прав та обов'язків [2, с. 80].

Представляється певним, що матеріально заінтересовані особи позбавлені права на оскарження судового акта [3, с. 43]. Це також суперечить статті 55 Конституції України, яка гарантує право на захист.

Доречі, найбільш вдале визначення у сучасному українському законодавстві міститься у статті 246 Кодексу адміністративного судочинства України, де серед осіб, що мають право на ініціювання перегляду за нововиявленими обставинами, вказуються не лише особи, які брали участь у справі (позивач, відповідач, прокурор, треті особи з самостійними вимогами та без самостійних вимог на предмет спору), а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права чи обов'язки [4].

На підставі вищезазначеного автором ще до проведення судової реформи 07.07.2010 року пропонувалося внести до статті 113 ГПК України аналогічне правило [5, с. 66], що покращило б правове положення третіх осіб без самостійних вимог на предмет спору (права яких вищевказаною реформою відновлені) та осіб, які не брали участі у

справі, але щодо яких господарський суд вирішив питання про їх права та обов'язки (які, на жаль, досі не мають можливостей для реалізації захисту своїх прав у провадженні за нововиявленими обставинами).

На підставі вищевказаного необхідно на законодавчому рівні закріпити право будь-яких осіб ініціювати та брати участь у провадженні за нововиявленими обставинами, якщо судовий акт стосується їхніх прав та обов'язків.

Література

1. Про деякі питання практики перегляду рішень, ухвал, постанов за нововиявленими обставинами: Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 21.05.2002 року № 04-5/563 // Вісник господарського судочинства. – 2002. – № 3.

2. Постановление ФАС Северо-Западного округа от 17.11.2005 по делу № А56-23425/01 // Т.В. Жукова. Вновь открывшиеся обстоятельства в арбитражном процессе // Арбитражная практика. – 2006. – № 10 (67). – С. 74-83.

3. Степанов С.В. Перегляд судових рішень господарських судів за нововиявленими обставинами. Монографія / С.В. Степанов. – Одеса: «Видавництво ВМВ», надруковано в типографії «Атлант», 2012. – 186 с.

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 року № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36. – Ст. 446.

5. Степанов С.В. Учасники перегляду судового акту господарського суду за нововиявленими обставинами: поняття та класифікація / С.В. Степанов // Матеріали за 5-а міжнародна научна практична конференція «Динаміка на сучасну науку – 2009». – Том 5. Закон. Державна адміністрація. – Софія: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2009. – С. 65-67.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Степанова Тетяна Валеріївна,
к.ю.н, доцент Одеського національного університету
імені І.І.Мечникова

Однією з основних тенденцій розвитку сучасного права є його глобалізація, пов'язана, зокрема, з посиленням зовнішнього впливу на розвиток національних правових систем. Нині в англо-саксонських

країнах наявна тенденція до підвищення значення закону і підзаконних актів; у державах континентальної Європи також збільшується роль судової практики. Інтенсифікація і глобалізація взаємодії правових систем як по горизонталі (правові системи різних держав і груп держав), так і по вертикалі (внутрішнє право держав – міжнародне право – внутрішнє право держав) стали вже загальною тенденцією світового політико-правового розвитку [1, с. 75].

Останнім часом законодавець активно зайнявся реформуванням процесуальної сфери. Прийнято новий Цивільний процесуальний кодекс України (2004 р.), Кодекс адміністративного судочинства України (2005 р.), Кримінальний процесуальний кодекс України (2012 р.), Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в новій редакції (2011 р.), що набирає законної сили у січні 2013 р. У зв'язку з цим у найближчій перспективі актуальним є питання прийняття в новій редакції Господарського процесуального кодексу України, який був прийнятий першим серед процесуальних кодексів у нашій державі.

Реформа 2010 р. та аналіз зазначених вище кодексів вказує на орієнтування уваги законодавця на глобальні світові тенденції, які не завжди підтверджуються актуальністю та відповідністю на ґрунті українського сьогодення.

Саме тому проблема співвідношення реформаций та глобалізації є актуальною на сучасному етапі розвитку господарського процесуального права.

Глобалізація – це процес перетворення регіональних соціально-економічних систем, які досягли високого ступеня взаємозалежності, в єдину світову систему, перетворення цілого ряду відокремлених світогосподарств в єдину світову економіку.

З одного боку, зростає взаємозалежність економік різних країн світу. З іншого, законодавство кожної країни відображає особливості історичного, духовного, інтелектуального розвитку певного народу, нації, і в цьому аспекті глобалізація є антиподом індивідуалізації держави та особливостей розвитку держави та її економіки.

Одні автори вважають, що глобалізація пронизує всі сфери життєдіяльності та не можна нехтувати цим явищем в ході розвитку окремої країни [2-5], інші вказують, що глобалізація – просто модне слово, яке не має власного змісту [6].

При глобалізації вважається, що держави з розвинутою ринковою економікою апіорі мають найбільш вірні та обґрунтовані внутрішньо-державні системи: політичну, соціальну, адміністративну, управлінську.